

SOMETURVALLISUUS - RADIKALISOITUMINEN

Verkosto-oppilaitoksiin jaettava yhteinen materiaali

Someviikon 4.-8.4.2022 Teema 2

- 1) Someturvallisuus, radikalisoitumiseen liittyvät käsitteet
- 2) Radikalisoituminen ilmiönä verkossa
- 3) Radikalisoitumisen väräysalustat
- 4) Radikalisoitumisen ilmiön tunnistaminen
- 5) Puuttuminen oppilaitoksessa - kotona
- 6) Ennaltaehkäisy

SOMETURVALLISUUS - KÄSITTEET

Ääriajattelu kuvaa sellaista ajatusmaailmaa, joka on luonteeltaan korostuneen jyrkkä, mustavalkoinen ja ehdoton. Siihen liittyy tyypillisesti jäykkiä ja joustamattomia käsityksiä oikeasta ja väärästä, mikä ilmenee karkeina yleistävinä luokitteluina ja vahvoina ryhmäerotteluina, kuten ajatuksena ”meistä” ja ”muista”.

Ääriajatteluun taipuvainen mieli ei taivu sosiaalisen maailman monimutkaisuuden hyväksymiseen, vaan turvautuu useimmiten kankeisiin ja tiukkarajaisiin kategorisointeihin ja yksioikoisiin totuuksiin.

Väkivaltainen ekstremismi eli väkivaltainen ääriajattelu tarkoittaa ideologialla ja aatemaailmalla perusteltua väkivallan käyttöä, sillä uhkaamista ja siihen kannustamista. Väkivallan käyttö nähdään oikeutettuna keinona oman maailmankuvan ja arvomaailman puolustamiseen ja edistämiseen. Väkivaltainen ääriajattelu vastustaa tyypillisesti moninaisuutta, ihmisoikeuksia, demokratiaa ja yleisiä oikeusvaltion periaatteita.

Tavanomaista on myös, että oma aatemaailma nähdään ylivertaisena ja muut ideologiat väärinä ja valheellisina. Väkivaltaista ääriajattelua ei voida typistää mihinkään tiettyyn ideologiaan, uskontoon tai arvomaailmaan, vaan se on seurausta monista eri tekijöistä

Lähde: https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2021/09/08124219/nuoret_aariliikkeiden_rekrytoinnin_kohteena_2021.pdf

SOMETURVALLISUUS - KÄSITTEET

Väkivaltainen radikalisoituminen kuvaa prosessia, joka voi johtaa väkivaltaiseen ekstremismiin eli väkivaltaiseen ääriajatteluun. Väkivaltainen radikalisoituminen on kuitenkin aina yksilöllinen prosessi, johon vaikuttavat useat eri psykologiset, sosiaaliset ja yhteiskunnalliset tekijät.

Se ei myöskään ole suoraviivainen tapahtumaketju, jolla on tietty alku- ja loppupiste, vaan pikemminkin monimutkainen ja -suuntainen prosessi, joka voi johtaa tai olla johtamatta väkivaltaisesti motivoituneeseen toimintaan.

Radikalismi kuvaa sellaista ajattelutapaa ja -toimintaa, joka tähtää yhteiskunnan tai yhteisön perinpohjaiseen muutokseen. Äärimmäiset keinot saatetaan nähdä mahdollisina muutoksen aikaansaamiseksi. Väkivaltaan kannustaminen ei tyypillisesti kuulu radikalismiin, vaikka väkivaltaiset keinot saatetaankin hyväksyä. Radikalismilla voi kuitenkin olla myös positiivisia vaikutuksia ja se voi toimia yhteiskuntaa eteenpäin vievänä voimana.

Esimerkiksi monet nykypäivänä itsestäänselvyyksinä pitämämme asiat, kuten naisten äänioikeus tai viisipäiväinen työviikko, ovat aikoinaan olleet radikaaleja ajatuksia. Uhkaavaksi radikalismi muuttuu silloin, kun omia aatteita ollaan valmiita edistämään väkivallan keinoin. Tällöin on kyse väkivaltaisesta ekstremismistä. Tämän selvityksen keskiössä on väkivallan käytön hyväksyvä ja/tai siihen kannustava ääriajattelu.

Lähde: https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2021/09/08124219/nuoret_aariliikkeiden_rekrytoinnin_kohteena_2021.pdf

SOMETURVALLISUUS

- Radikalisoituminen ilmiönä verkossa

Sosiaalisessa mediassa on helppo törmätä materiaaleihin, joihin saattaa liittyä radikaaleja ajatusmaailmoja, esimerkiksi meemien muodossa, videoissa, liveissä ja valeutisissa. Somessa ajatuksia on helppoa jakaa ja usein myös nimimerkin taakse on helppoa naamioitua. Radikalisoituminen tai ääriajattelu ei aina ole huono asia, esimerkiksi naisten äänioikeus on lähtöisin radikaaliliikkeestä ja varmasti aikanaan oli paheksuntaa herättävää.

Kuitenkin verkossa saattaa törmätä myös toisenlaisiin radikaaliliikkeisiin, joissa saatetaan houkutella ihmisiä toimimaan omien tarkoitus periensä mukaisesti vastoin yhteiskunnan sääntöjä tai odotuksia.

Jos törmäät tällaiseen toimintaan, niin kyseiset tilit voi ilmiantaa esimerkiksi disinformaation, eli valeutisten levittämisestä.

Tärkeää on muistaa somessa liikkuessaan mediakriittisyys ja medialukutaito. Osaatko lukea rivien välistä mitä meemeillä tai videoilla tarkoitetaan? Tunnistatko valeutiset oikeiden joukosta? Kuitenkaan ei kannata erikseen lähteä pohtimaan aivan jokaista julkaisua mitä vastaan tulee, vaan jos susta tuntuu että tässä joku herättää huolta, niin keskustella jonkun kanssa, esimerkiksi koulussa tai kotona. Somessa on myös somepoliiseja, joille voi vinkata jos siltä tuntuu.

Nämä postaukset eivät liity koronapandemiaan tai Ukrainan sotaan, vaan on Osallistu ja voi hyvin hankkeen teettämä keskustelun avaus-kampanja radikalisoitumisesta somessa ja someturvallisuudesta, joka on yksi tärkeistä mutta vähän puhutuista teemoista somenkin maailmassa.

#opetushallitus #Oikeusosata #Osallistujavoihyvin #opiskelija #someturvallisuus #amis #vaikuttaminen #opiskelijakunta

SOMETURVALLISUUS

- Rekrytointialustat

Nuoria houkutellaan systemaattisesti, myös ääriliikkeisiin. Houkuttelusta käytetään myös usein termiä **grooming**. Tavallisimmin groomingilla tarkoitetaan (verkossa, verkon ulkopuolella tai molemmissa ympäristöissä tapahtuvaa) nuoreen kohdistettua houkuttelua. Menetelmä perustuu siihen, että verkkokäyttäytymistä seuraamalla voidaan löytää houkuttelulle alttiit henkilöt ja tunnistaa heidän kiinnostuksen kohteensa.

Ääriliikeryhmittymät hyödyntävät toiminnassaan erilaisia nettialustoja, jotka mahdollistavat mm. verkostoitumisen, kollektiivisen identiteetin rakentamisen, nopean tiedonkulun, solidaarisuuden tunteen vahvistamisen ja yhteydenpidon jatkumisen näiden henkilöiden kohdalla.

Rekrytointialustoina voivat olla erilaiset viestintäalustat, sosiaalinen media ja videopelialustat.

Lähde: https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2021/09/08124219/nuoret_aariliikkeiden_rekrytoinnin_kohteena_2021.pdf

SOMETURVALLISUUS

- Radikalisoituvan tunnistaminen

Merkkejä radikalisoitumisesta voivat olla esimerkiksi muutokset kaveripiireissä, elämäntavoissa ja vapaa-ajan vietoissa, vahvat ja jyrkät mielipiteet joistakin aiheista, sekä epätavallinen kiinnostus tiettyihin aiheisiin.

Tärkeää on muistaa, että yksittäiset merkit eivät ole syy huolestua, vaan se, miten ne näkyvät henkilön elämässä ja minkälaisessa roolissa ne ovat.

Radikalisoitumisen tunnistamiseen ei ole selvää listaa tai tiettyä kaavaa, vaan opettajien, nuorten kanssa työskentelevien, vanhempien tai kavereiden pitää huomata huolta aiheuttavat muutokset henkilön käyttäytymisessä ja ohjata esimerkiksi opiskelupaikan opiskeluhuoltopalveluiden pariin.

Nämä postaukset eivät liity koronapandemiaan tai Ukrainan sotaan, vaan on Osallistu ja voi hyvin hankkeen teettämä keskustelun avaus-kampanja radikalisoitumisesta somessa ja someturvallisuudesta, joka on yksi tärkeistä mutta vähän puhutuista teemoista somenkin maailmassa.

#opetushallitus #Oikeusosata #Osallistujavoihyvin #opiskelija #someturvallisuus #amis #vaikuttaminen #opiskelijakunta

SOMETURVALLISUUS

- Puuttuminen oppilaitoksessa/kotona

Radikalisoitumisen jälkiä on aina paljon vaikeampi siivota ja selvittää, kuin että puuttuisi asiaan ajoissa. Radikalisoitumisen ehkäisemiseksi riittää usein jopa pelkkä keskusteleminen, jos joku vaikka kokee tulevansa jatkuvasti jätetyksi ulkopuolelle tai väärin ymmärretyksi.

Jos sulla herää huoli kaverista, niin esimerkiksi opiskelupaikan opiskelijahuollosta saa apua

Suomessa poliisi, opettajat, sosiaalityöntekijät, terveysalan ammattilaiset, nuorisotyöntekijät, järjestöt sekä uskonnolliset ja muut yhteisöt tekevät radikalisoitumista ennaltaehkäisevää työtä, myös koulun henkilökunnalle voi puhua asiasta ja omasta huolestaan.

Somessa käytävät keskustelut heijastavat yhteiskunnan puheenaiheita.

Nämä postaukset eivät liity koronapandemiaan tai Ukrainan sotaan, vaan on Osallistu ja voi hyvin hankkeen teettämä keskustelun avaus-kampanja radikalisoitumisesta somessa ja someturvallisuudesta, joka on yksi tärkeistä mutta vähän puhutuista teemoista somenkin maailmassa.

#OPH #opetushallitus #Oikeusosata #Osallistujavoihyvin #opiskelija #someturvallisuus #amis

SOMETURVALLISUUS

- Radikalisoitumisen ennaltaehkäisystä

Radikalisoitumisen ennaltaehkäisy on tehokkaampaa, kuin jälkien korjaaminen.

Usein sille miksi nuori haluaa liittyä ääriliitteeseen ei ole yksiselitteistä selkeää vastausta vaan se on useiden tekijöiden summa. Nuori voi olla pettynyt demokratiaan, yksinäinen, kokea tullessa kohdelluksi jotenkin väärin tai olevansa väärin ymmärretty. Myös väkivallan ihannointi tai identiteetti- tai henkilökohtaiset kriisit voivat olla syitä liittymisen taustalla.

Pitää kuitenkin muistaa, että suurin osa maailman ihmisistä eivät koskaan radikalisoitu, vaan ääriliikkeisiin ajautuu pieni prosentti. Se voi olla joko syrjäytynyt nuori, tai ihan yhtä hyvin henkilö, jolla on kaikki elämässään näennäisesti kunnossa ja hyvät lähtökohdat elämään, mutta kuitenkin on turhautunut ja kokee epäkohtia elämässään.

Esimerkiksi opiskelijan, joka kokee tulevaisuutta kohdelluksi epätasa-arvoisesti voi esimerkiksi ohjata keskustelemaan koululle kokemastaan, eikä jättää yksin ajatustensa kanssa.

Nämä postaukset eivät liity koronapandemiaan tai Ukrainan sotaan, vaan on Osallistu ja voi hyvin hankkeen teettämä keskustelun avaus-kampanja radikalisoitumisesta somessa ja someturvallisuudesta, joka on yksi tärkeistä mutta vähän puhutuista teemoista somenkin maailmassa.

#OPH #opetushallitus #Oikeusosasto #Osallistujavoihyvin #opiskelija #someturvallisuus #amis

Lähteet ja liitteet

Pelastakaa Lapset: Ääriliikkeet houkuttelevat nuoria mukaan toimintaansa erityisesti verkossa
<https://yle.fi/uutiset/3-12089825>

Nuoret ääriliikkeiden rekrytoinnin kohteena
<https://www.epressi.com/media/userfiles/151145/1630918212/nuoret-aariliikkeiden-rekrytoinnin-kohteena-embargo-8.9.pdf>

Väkivaltainen ääriajattelu verkossa
<https://pelastakaalapset.s3.eu-west-1.amazonaws.com/main/2020/03/20155444/Vakivaltainen-ariajattelu-verkossa.pdf>

Ekstremismi, OPH:n julkaisu
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/189180_oph_ekstremismi_esite_210x210_suomi_verkko_3.pdf

Tästä tunnistaa terroristin
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/09/25/tasta-tunnistaa-terroristin-jos-joku-sanoo-nain-radikalisoitumisesta-han>

Juristi vastaa milloin kiusaaminen on rikos, RIKU
<https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/rikulehti/riku-lehti-3-2019/juristi-vastaa-milloin-kiusaaminen-on-rikos/>

Ohjeita nuorille siitä miten toimia turvallisesti verkossa, Pelastakaa Lapset
<https://www.pelastakaalapset.fi/ajankohtaista/kampanjat/turvallisesti-verkossa/ohjeetnuorille/>

Poliisin ohjeet lapsille ja nuorille netissä
<https://beta.poliisi.fi/nettiohjeet-lapsille-ja-nuorille>

Kiusaaminen, Poliisi
<https://www.poliisi.fi/neuvot/kiusaaminen>

Nuorten netti, MLL; Mieti ennen kuin klikkaat
<https://www.nuortennetti.fi/netti-ja-media/mediataidot-kuntoon/mietiennen-kuin-klikkaat-tai-postaat/>

Lähteet ja liitteet

Kiusaaminen voi olla rikos

<https://www.nuortennetti.fi/kiusaaminen/kiusaaminen-voi-olla-rikos/>

Kuvien ABC-testi

<https://www.nuortennetti.fi/netti-ja-media/mediataidot-kuntoon/kuvien-abc-testi/>

Tietoa nettirikollisuudesta ja turvataidoista selkokielellä, Terhi Pöllänen 2/2015 (oppaan vaarat on merkitty punaisella, ohjeet vihreällä ja toimintaohjeet keltaisella)

https://selko.fi/wpcontent/uploads/2015/05/Opas_netirikollisuus-ja-turvataidot.pdf

Turvallisesti netissä video, Tasaseks Oy

<https://tasaseks.fi/videot/turvallisesti-netissa/>

Turvallisesti verkossa video, MLL:n videolla kerrotaan mitä turvataitoja somessa tarvitaan ja annetaan vinkkejä mitä nuori voi itse tehdä, kun kohtaa ikävää käytöstä tai häirintää netissä

<https://www.youtube.com/watch?v=JvcxlGfG7Mo>

MLL:n video mediakasvatukseen

<https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/mediakasvatus/videoitamediakasvatukseen/>

Ohjeita nuorille someturvallisuuteen

<https://www.pelastakaalapset.fi/kehittamis-ja-asiantuntijatyo/nettivihje-ja-seksuaalivakivallan-ennaltaehkaisy/tukea-ja-toimintaohjeita/toimintaohjeita-lapsille-ja-nuorille/>

Poliisitube

<https://www.youtube.com/c/Poliisitube/videos>

Videoina: Vihapuhe 1 ja 2, lasten ja nuorten nettiturvallisuus, yksi lyönti muutti kaiken, koulukiusaaminen, kannabis ja sen käyttövälineet, huumeet, alkoholi ja ajo-oikeus, vihapuhe/kivapuhe, #jeesaakaveria; älä koske, huumeekokeilu, narkkarin tarina, Tuomo Virneksen tarina, olisitko sinä pysähtynyt, seksuaalinen ahdistelu, yllytyshullu, rattijuopumus, kiusaaja, vankila, flashback

